

Sygn. akt V CO 29/21

POSTANOWIENIE

Dnia 28 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z wniosku [...] Przedsiębiorstwa [...] Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.
przy uczestnictwie M. M. i P. M.
o zasiedzenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 28 września 2021 r.,
wniosku Sądu Rejonowego w J. o przekazanie sprawy
o sygn. akt I Ns [...] innemu sądowi równorzędnemu na podstawie
art. 44¹ § 1 K.p.c.

**odmawia przekazania sprawy innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

1. Sąd Rejonowy w J., powołując się na art. 44¹ § 1 k.p.c., wystąpił o przekazanie do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu sprawy z wniosku [...] Przedsiębiorstwa [...] spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. z udziałem M. M. i P. M. o zasiedzenie służebności przesyłu.

Sąd Rejonowy wskazał, że przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi okręgowemu wymaga dobro wymiaru sprawiedliwości. Podał, że uczestniczka postępowania M. M. jest zatrudniona w Sądzie Rejonowym w J. jako asystent sędziego. Tym samym jest osobą znaną osobiście sędziom i referendarzom sądowym tego Sądu Rejonowego, co uzasadniałoby wystąpienie

z żądaniem ich wyłączenia na podstawie art. 49 k.p.c., a w konsekwencji długotrwale postępowanie zmierzające do przeniesienia sprawy do innego, równorzędnego sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

2. Artykuł 44¹ k.p.c., dodany przez ustawę z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, wprowadza wyjątek od konstytucyjnej (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) i kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd właściwy i z tej przyczyny powinien być interpretowany ściśle (np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 marca 2020 r., IV CO 44/20; z 15 maja 2020 r., II CO 106/20; z 10 września 2020 r., II CO 203/20). Do przekazania sprawy do innego sądu może zatem dojść jedynie w razie powstania okoliczności faktycznych odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że jej rozpoznanie przez sąd właściwy miejscowo i rzeczowo według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego byłoby niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości.

Przesłanka dobra wymiaru sprawiedliwości ma ocenny charakter, ale z brzmienia art. 44¹ § 1 k.p.c. wynika, że w rozumieniu tego przepisu składa się na nie „w szczególności” wzgląd na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano, że chodzi przede wszystkim o sytuacje, które mogą wywierać realny wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie (choćby mylne) o braku warunków do rozpoznania w danym sądzie sprawy w sposób obiektywny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 września 2020 r., II CO 203/20).

3. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono również, że dobro wymiaru sprawiedliwości nie jest tożsame ani z dobrem (w szczególności sprawnym funkcjonowaniem) sądu rozpoznającego konkretną sprawę lub z interesami prawnymi stron, ani też ze społecznym postrzeganiem sądu jako organu bezstronnego. Wszystkie te elementy stanowią części składowe tej wartości, lecz w stosowaniu art. 44¹ § 1 k.p.c. trzeba mieć na uwadze, że żaden z elementów

nie dominuje nad pozostałymi. Wprawdzie wymiar sprawiedliwości istnieje po to, by rozstrzygać indywidualne spory o prawo i tym samym zabezpieczać interesy prawne stron postępowań, jednak „dobro wymiaru sprawiedliwości” trzeba każdorazowo rozumieć uniwersalistycznie, mając na względzie nie tylko konkretną sprawę, ale też długofalowe konsekwencje wynikające z decyzji o zastosowaniu art. 44¹ § 1 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2020 r., IV CO 153/20).

4. Okoliczności wskazane przez Sąd Rejonowy w J. nie uzasadniają zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c.

Jak podał Sąd Rejonowy, uczestniczka postępowania M. M. jest zatrudniona w Sądzie Rejonowym w J. jako asystent sędziego i jest osobą znaną osobiście sędziom i referendarzom sądowym, co uzasadniałoby wystąpieniem z żądaniem ich wyłączenia na podstawie art. 49 k.p.c.

O konieczności przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu, o którym mowa w art. 44¹ § 1 k.p.c., nie może świadczyć ewentualne zaistnienie przesłanek wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy w stosunku do części, nawet istotnej, sędziów sądu występującego. Podstaw stosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. nie należy bowiem utożsamiać z podstawami wyłączenia sędziego (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 listopada 2020 r., V CO 213/20). W orzecnictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że przepis art. 44¹ k.p.c. ma na względzie przeszkody dotyczące danego sądu jako organu wymiaru sprawiedliwości, a nie przeszkody odnoszące się do poszczególnego sędziego, gdyż w tym przypadku do rozwiązania zaistniałych wątpliwości służy instytucja wyłączenia sędziego od orzekania w danej sprawie. Podstaw stosowania omawianego przepisu nie należy utożsamiać z podstawami wyłączenia sędziego, jeżeli zatem w ocenie sędziego referenta istnieją podstawy do jego wyłączenia, należy wdrożyć odpowiednie postępowanie, pozostawiając ocenę właściwemu sądowi (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 września 2020 r., IV CO 191/20; z 26 czerwca 2020 r., IV CO 108/20; z 7 maja 2021 r., I CO 53/21).

Za zastosowaniem normy art. 44¹ § 1 k.p.c. nie przemawia również argument, że ewentualne wdrożenie procedury wyłączenia sędziów na podstawie

art. 49 k.p.c. wywoła długotrwałe postępowanie zmierzające do przeniesienia sprawy do innego, równorzędnego sądu, zaś przekazanie sprawy przez Sąd Najwyższy do rozpoznania innemu równorzędnemu sądowi przyspieszyłoby przeniesienie sprawy do innego sądu. Względ na sprawność i szybkość postępowania nie tworzy konieczności przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości. Zagrożenie przedłużania się postępowania ma wprawdzie istotny wymiar praktyczny, jednak dobro wymiaru sprawiedliwości nie powinno być rozumiane w sposób wyłącznie pragmatyczny. Prawo do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy, także miejscowo, ma charakter konstytucyjny (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Brak jest podstaw do przyjęcia, że wyrażona w art. 6 § 1 k.p.c. zasada szybkości postępowania powinna mieć pierwszeństwo przed zasadą wynikającą bezpośrednio z Konstytucji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 lipca 2020 r., IV CO 153/20; z 19 lutego 2021 r., I CO 11/21).

5. Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji postanowienia.